

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

БОГАЧЕНКО СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ

УДК 343.9.024:336.14 (477)

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЙНИМ
ПРАВOPУШЕННЯМ У СФЕРІ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ
ВЛАДИ**

12.00.08 – кримінальне право та кримінологія;
кримінально-виконавче право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук**

Ірпінь – 2021

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі кримінального права та кримінології, цивільного та господарського права ВНЗ «Національна академія управління»

Науковий керівник

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України

Топчій Василь Васильович,

Університет державної фіскальної служби України,
директор Навчально-наукового інституту права

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, доцент

Катеринчук Катерина Володимирівна,

Київський національний університет технологій та дизайну,
професор кафедри приватного та публічного права

Навчально-наукового інституту права та сучасних технологій навчання

кандидат юридичних наук, професор

Василевич Віталій Вацлавович,

Національна академія внутрішніх справ,
учений секретар секретаріату Вченої ради

Захист відбудеться «04» червня 2021 року о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 27.855.03 в Університеті державної фіскальної служби України за адресою: 08205, Київська область, м. Ірпінь, вул. Університетська, 31

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Університету державної фіскальної служби України за адресою: 08205, Київська область, м. Ірпінь, вул. Університетська, 31

Автореферат розіслано «03» травня 2021 року

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

І. В. Грицюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку кримінального права, незважаючи на планомірно здійснювану боротьбу з корупцією, в науці та правозастосовній практиці немає єдиного розуміння корупційного кримінального правопорушення у сфері центральних органів влади, використовуваного в науковому обігу, змісту і кола кримінально-правових засобів боротьби з корупцією при тому, що останні являють собою саме закріплення в законодавстві адекватних форм і підстав кримінальної відповідальності корупціонерів у центральних органах влади держави.

Відсутність однакового підходу до кримінально-правового змісту корупції в центральних органах виконавчої влади породжує не тільки труднощі у протидії за поширеність цих кримінальних правопорушень, а й правову проблему: без визначення меж об'єкта кримінально-правового впливу складно сформулювати ефективне законодавство, що включає в себе адекватні види кримінально-правових засобів протидії корупційній злочинності. Тому набуває актуальності дослідження генези кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням в органах державної влади.

Упродовж розвитку державності останніх десятиліть масштаби збитків від корупційних кримінальних правопорушень у центральних органах влади обчислюються мільярдами гривень. Рівень поширення корупції в структурах державної влади і правоохоронних органах, а також у приватному секторі підвищується щодня і для багатьох країн становить загрозу національній безпеці, завдаючи значної шкоди соціальному та економічному розвитку. Очевидно, що проблема визначення факторів соціальної зумовленості кримінальних правопорушень корупційної спрямованості у центральних органах влади є актуальною і вимагає ґрунтовної наукової розробки. Так, за даними Національного агентства з питань запобігання корупції, 69 % опитаних упродовж 2017–2020 рр. громадян вважають корупцію в органах державної влади найбільшою суспільною загрозою після воєнної агресії проти України.

Характерним є те, що у багатьох зарубіжних країнах практично у всіх сферах державної діяльності, де розподіляються фінансові чи матеріальні ресурси, мають місце зловживання посадовими особами своїх службових повноважень. У високій ступені криміналізовані кредитно-фінансова, зовнішньоекономічна сфери реалізації великих державних пріоритетних програм та інвестиційних проєктів. Спостерігається процес зрощування корумпованих чиновників з криміналом насамперед з організованими злочинними групами. Особливо деструктивна корупція в правоохоронних органах як інстанціях, які зобов'язані боротися з цим явищем. Суттєва моральна шкода, яку корупція завдає країні, знижуючи авторитет державної влади і в очах власного народу, і за кордоном, зумовлює звернення до аналізу зарубіжного досвіду й актуалізує дослідження цієї проблематики у сучасній науці кримінального права.

Уже достатньо довгий час міжнародне співтовариство проявляє зацікавленість в міжнародній боротьбі з корупцією, вбачаючи в ній загрозу не тільки міжнародної

торгівлі та міжнародних фінансових інтересів, але і стабільності демократичних інститутів, верховенства права, соціальному й економічному прогресу, правам людини. Сьогодні боротьба з корупцією – пріоритетний напрям роботи як міжнародних організацій соціально-економічного розвитку, так і фінансово-кредитних інститутів. Результатами спільних заходів протидії зростанню корупції з'явилися розробка і прийняття ряду міжнародних конвенцій, з яких особливо варто виділити Конвенцію Ради Європи про кримінальну відповідальність за корупцію, Конвенцію Ради Європи про цивільно-правову відповідальність за корупцію, Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності, Конвенцію ООН проти корупції та інші. Проте українська практика кримінально-правової протидії корупції у центральних органах влади не засвідчує ефективних тенденцій, тому дослідження міжнародно-правових механізмів забезпечення цього процесу є актуальним напрямом розвитку кримінально-правових студій антикорупційної сфери.

Із зростанням кількості корупційних кримінальних правопорушень, поширенням транснаціональної корупції це явище в центральних органах влади стає однією з глобальних проблем сучасності, що актуалізує дослідження різноманітних аспектів її криміналізації, у контексті чого теоретичні аспекти є доктринальним фундаментом, що потребує акцентованого наукового осмислення.

Вивченню корупції в органах влади та причин її походження, а також способів боротьби з нею присвячено безліч наукових праць, при цьому не тільки в галузі кримінології та кримінального права, а й у сфері інших галузей права. Проблеми походження, виявлення і визначення корупції розглянуті в працях Р. О. Асєєва, Г. М. Аглямової, Ю. В. Бауліна, К. О. Белєвцової, І. Г. Богатирьова, О. М. Броневицької, М. В. Бурак, О. Ю. Бусола, В. В. Василевича, А. А. Венедіктова, Ю. Є. Венедіктової, Є. О. Гладкова, Д. В. Гудкова, А. І. Долгової, Т. В. Ільєнок, К. В. Катеринчук, О. Г. Кальман, В. Ф. Кириченка, О. М. Костенко, Т. В. Корнякової, І. В. Коруля, І. А. Мамедова, В. Є. Мельникової, В. А. Мисливого, Д. Г. Михайленко, С. С. Мірошніченка, Ю. В. Нікітіна, А. М. Новак, О. В. Онуфрієнко, А. І. Рибак, К. В. Ростовської, А. В. Савченка, О. Б. Сахарова, В. В. Топчія, В. М. Трепак, М. І. Хавронюка, В. Б. Харченка, Ю. І. Шиндель, І. В. Ясінь та багатьох інших. Однак проблематиці систематизації і розробці ефективних механізмів кримінально-правової протидії кримінальним правопорушенням корупційної спрямованості з урахуванням зарубіжного досвіду присвячена незначна кількість наукових праць. Варто зазначити, що цей аспект розглядається вченими тільки побічно, найчастіше в контексті більш широкого дослідження явища корупції.

Загалом потрібно вказати, що у зв'язку з необхідністю вивчення системи сучасних кримінально-правових засобів протидії досліджуваним кримінально-караним діянням з урахуванням діючих антикорупційних підходів у сфері кримінально-правової протидії ця проблема потребує системного аналізу, що і зумовили вибір тематики дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Визначений напрям дослідження узгоджується з положеннями Загальнодержавної програми

адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, прийнятої Верховною Радою України 18.03.2004 № 161639-IV та виконаної в рамках науково-дослідної роботи ВНЗ «Національна академія управління» на 2014–2019 рр. на тему «Адаптація законодавства і права України до законодавства і права Європейського Союзу» (державний реєстраційний номер 0114U006593); Рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 06.05.2015 «Про заходи щодо посилення боротьби зі злочинністю в Україні», введеному в дію Указом Президента України від 16.06.2015 № 341/2015; Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», схваленою Указом Президента України від 12.01.2015 № 5/2015; Пріоритетними напрямками розвитку правової науки на 2016–2020 рр., затвердженими постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 03.03.2016; Стратегією боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126).

Тема дисертації затверджена Вченою радою ВНЗ «Національна академія управління» (протокол № 6 від 30 жовтня 2014 р.) та уточнена тією самою Вченою радою (протокол № 8 від 21 листопада 2019 р.).

Мета і задачі дослідження. *Метою* роботи є з'ясування сутності кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади в Україні та формулювання рекомендацій щодо удосконалення чинного національного законодавства.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких *задач*:

- проаналізувати стан наукової розробки та методологічні основи дослідження;
- дослідити історичні етапи розвитку кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади в Україні;
- охарактеризувати соціальну зумовленість кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади в Україні;
- визначити особливості зарубіжного досвіду кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади;
- висвітити об'єктивні ознаки кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади;
- дослідити суб'єктивні ознаки кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади;
- здійснити аналіз особливостей розмежування кримінальних і адміністративних правопорушень у сфері корупції у центральних органах виконавчої влади;
- розробити та обґрунтувати напрями запобігання кримінальним корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади;
- зробити спробу формування напрямів удосконалення кримінально-правової протидії корупції в Україні з урахуванням зарубіжного і міжнародного досвіду.

Об'єкт дослідження – сукупність суспільних відносин, що виникають у процесі кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади.

Предмет дослідження – кримінально-правова протидія корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади.

Методи дослідження У дисертації використовувався системний комплекс загальнонаукових та спеціально-правових методів. Зокрема, *діалектичний* метод надав можливість оцінити характеристику розвитку наукової думки щодо історичних етапів розвитку кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади в Україні (підрозділи 1.1, 1.2). З метою критичного осмислення та характеристики кримінально-правового впливу норм, характеристики складу кримінальних правопорушень у сфері корупційних проявів використано *формально-догматичний* метод (підрозділи 2.1, 2.2), застосовано *аналітичний* метод (підрозділи 1.4, 3.1, 3.2). Ці методи дозволяють відобразити взаємозв'язок теорії і практики, форми і змісту предмета дослідження, процеси розвитку і якісних змін цього явища, а також базуються на цих методах інші загальнонаукові методи пізнання (аналіз і синтез, індукція і дедукція, системно-структурний, абстрагування, догматичний). Крім того, у ході проведення дисертаційного дослідження застосовувалися спеціально-правові методи: *історико-правовий* – дозволив дослідити етапи становлення кримінального законодавства протидії корупції (підрозділ 1.2), *порівняльно-правовий* – надав можливість виокремити спільне й окреме у кримінально-правових антикорупційних нормах у зарубіжних країнах і міжнародних актах (підрозділ 1.4), *метод правового моделювання* надав можливість здійснити формулювання напрямів удосконалення кримінально-правової протидії корупційним проявам у вищих органах влади (підрозділ 3.3), а також методи емпіричного дослідження (узагальнення судової практики, кримінально-статистичний, соціально-правові дослідження, контент-аналізу та ін.) (підрозділи 1.3, 3.2).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за характером і змістом розроблених проблем дисертація є одним із перших в Україні комплексних монографічних досліджень кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади.

Найістотнішими результатами дослідження, що зумовлюють його новизну і визначають внесок автора у розроблення зазначеної проблеми, є такі положення, висновки та пропозиції, зокрема:

уперше:

– сформульовано наукові рекомендації щодо особливостей удосконалення кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням в органах центральної виконавчої влади шляхом внесення змін і доповнень у статтю 368 КК України;

– окреслено коло складових корупційних кримінальних правопорушень у сфері центральних органів виконавчої влади, передбачених статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 КК України, у випадку їх вчинення шляхом зловживання

службовим становищем, а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 КК України;

– визначено, що кримінальне корупційне правопорушення у центральних органах виконавчої влади України – це вид злочинності, що зазіхає на інтереси державної служби і публічного інтересу, пов’язане з незаконним отриманням особою, яка перебуває на державній службі або у патронатній службі в органах державної влади, на політичній посаді в органах центральної виконавчої влади, майнової вигоди або з наданням майнової вигоди такій особі, що формує її подальшу поведінку;

– представлено комплекс заходів кримінально-правової боротьби з цими кримінальними правопорушеннями, який за умови впровадження його в практику у найближчій перспективі буде здатний змінити існуючу кримінальну ситуацію в Україні;

– запропоновано включити до кола суб’єктів корупційних правопорушень осіб, що перебувають на патронатній службі в органах державної влади (помічники-консультанти, радники, експерти тощо), та осіб, що перебувають на політичних посадах у центральних органах виконавчої влади (міністри, заступники міністрів усіх рівнів);

удосконалено:

– підходи щодо імплементації норм зарубіжного законодавства та норм міжнародного права щодо удосконалення норм антикорупційного кримінального законодавства в Україні;

– наукові підходи щодо дослідження класифікації кримінально-правових особливостей протидії корупційним правопорушенням в органах державної влади загалом;

– пропозицію щодо включення до Кримінального кодексу України окремого розділу про кримінальні правопорушення у сфері корупції як у центральних органах влади, так і у всіх сферах суспільних відносин;

дістали подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний інструментарій і методологічні основи дослідження; здійснено уточнення та переосмислення таких понять, як «корупційне кримінальне правопорушення», «неправомірна вигода», «пропозиція неправомірної вигоди», «обіцянка неправомірної вигоди», «державний службовець органу центральної виконавчої влади», «кримінальна відповідальність за кримінальне корупційне правопорушення»;

– соціально-правові підходи і знання про особливості соціальної зумовленості та особливості кримінально-правової протидії кримінальним корупційним правопорушенням у центральних органах виконавчої влади;

– історико-правові знання про формування кримінальної відповідальності за кримінальні корупційні правопорушення у сфері центральних органів виконавчої влади України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що обґрунтовані за результатами дослідження положення і висновки використовуються та можуть бути використані у:

– *законодавчій діяльності* – для розробки законопроектів щодо кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади (акт впровадження Інституту законодавства Верховної Ради України від 16.05.2019 № 22/666-1-15);

– *практичній діяльності* – для організаційно-правового, методичного, інформаційного забезпечення правоохоронних та інших органів щодо протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади;

– *науково-дослідній сфері* – для дослідження кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права від 03.11.2020);

– *освітньому процесі* – під час підготовки та викладання курсів з юридичних дисциплін «Криминологія», «Кримінально-виконавче право», «Сучасні аспекти кримінально-виконавчого права», «Організаційно-правові основи діяльності Національної поліції України», «Поліцейська діяльність» (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 22 жовтня 2020 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення, висновки й практичні рекомендації, викладені у дослідженні, обговорювалися на кафедрі кримінального права, криминології, цивільного та господарського права юридичного факультету ВНЗ «Національна академія управління». Результати дослідження були оприлюднені на п'яти міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Юридична наука: виклики і сьогодення» (м. Одеса, 8–9 червня 2018 р.); «Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті» (м. Одеса, 7–8 квітня 2017 р.); «Міжнародні та національні правові виміри забезпечення стабільності» (м. Львів, 19–20 квітня 2019 р.); «Верховенство права у процесі державотворення та захисту прав людини в Україні» (м. Одеса, 8–9 лютого 2019 р.); «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» (м. Львів, 19–20 червня 2020 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації відображено в 10 наукових працях, серед яких чотири статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна стаття – у науковому періодичному виданні інших країн та п'ять тез доповідей, опублікованих у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Структура дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 187 сторінок, з яких основний текст – 159 сторінок, список використаних джерел – 20 сторінок (191 найменування) та 4 додатки на 8 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовується вибір теми дисертації, визначено ступінь наукової розробки проблеми, зв'язок роботи з науковими планами і програмами, мету, задачі, об'єкт і предмет дослідження, його методологічну, теоретичну та емпіричну основу,

вказано на зв'язок роботи з державними програмами, сформульовано наукову новизну, зазначено теоретичне і практичне значення отриманих результатів, наведено дані про їх апробацію та публікації.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні основи дослідження корупційних правопорушень у сфері центральних органів виконавчої влади» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 «Наукові напрями та методологія дослідження корупційних правопорушень у сфері центральних органів виконавчої влади» здійснено дослідження наукових позицій щодо методологічних проблем аналізу кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах влади України, що надає підстави віднести до кримінально караних діянь такі форми корупції, як надання неправомірної вигоди, використання посадових повноважень з метою придбання вигоди, яка полягає, зокрема, й у фаворитизмі, розкрадання, що складається із шахрайства, розтрати або присвоєння.

При цьому для плюралізації теоретичних досліджень і розвитку міжнародної співпраці у протидії корупції в центральних органах влади на практиці спільними особливостями наукових досліджень є аналіз створення системи виявлення корупції та вимірювання її рівня в різноманітних державах.

У підрозділі 1.2 «Гене́за кримінально-правової відповідальності за корупційні правопорушення в Україні» доведено, що становлення кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах влади України пройшло п'ять основних етапів, зокрема: період Київської Русі – становлення норм у «Руській правді»; період перебування у складі Речі Посполитої і козацька доба – перманентна протидія корупції в органах влади; період входження України до іноземних держав – початок інституціоналізації норм протидії корупції у владі; радянський період – криміналізація корупційних правопорушень у нормах окремих складів кримінальних правопорушень; період незалежності України – формування розгалуженої інституціоналізованої системи кримінально-правової протидії корупції у центральних органах влади.

У підрозділі 1.3 «Характеристика соціальної зумовленості кримінальних корупційних правопорушень у органах виконавчої влади в Україні» проведено аналіз факторів формування соціальної зумовленості та особливостей найбільш значущих таких факторів, а саме: бідність, жадібність, недосконалість законодавства, низький рівень освіти і правової свідомості суспільства, низькі заробітні плати, економічний стан країни, що склався, менталітет у суспільстві, традиції і звичаї, правовий нігілізм, неналежний контроль і нагляд за діяльністю центральних органів влади, комерційних та інших організацій, конфлікт інтересів, висока латентність корупційних правопорушень, низький рівень довіри громадян до органів влади і правоохоронних органів.

Доведено, що комплексність факторів соціальної зумовленості потребує порівняльно-правових досліджень кримінально-правової протидії корупції у центральних органах влади у зарубіжних країнах.

У підрозділі 1.4 «Міжнародний і зарубіжний досвід кримінально-правової протидії кримінальним корупційним правопорушенням», проаналізувавши вироблені

світовим співтовариством документи, спрямовані на боротьбу з корупцією, порівнявши рівень корупції в ряді країн, зазначено дефіцит ефективних заходів попередження корупційних кримінальних правопорушень.

Переважає більшість міжнародно-правових актів, спрямованих на боротьбу з корупційними кримінальними правопорушеннями, врегульовує лише окремі аспекти проблеми корупції, перевага віддається рекомендаціям. У деяких конвенціях (наприклад, Конвенція Ради Європи про кримінальну відповідальність за корупцію) не конкретизоване визначення корупції, в інших воно сформульовано досить узагальнено. Констатовано, що наразі відсутнє єдине загальновизнане поняття корупції.

Доведено, що у перспективах удосконалення міжнародних норм вартій уваги також єдиний принцип здійснення державами своєї юрисдикції у випадках міжнародної корупції. Показано, що у зарубіжних країнах більшість систем покарання встановлює майнові санкції, а саме штрафи і/або конфіскацію майна, позбавлення певних прав, включаючи право займати державні посади або певні посади, а також право здійснювати деякі (особливо пов'язані з підприємництвом) види діяльності. Такі санкції можуть приймати форму призупинення дії або відкликання ліцензії, занесення в спеціальні реєстри, тобто виключення з участі в державному конкурсі на отримання замовлень, припинення діяльності компанії аж до наступної її ліквідації. Ці санкції являють собою інтерес, тому що вони мають також прямий превентивний результат.

Розділ 2 «Характеристика кримінально-правових ознак корупційних правопорушень у центральних органах виконавчої влади України» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Об'єктивні ознаки кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у органах влади»* доведено, що безпосереднім об'єктом корупційних кримінальних правопорушень, вчинених у центральних органах влади представниками органів влади, є суспільні відносини у сфері забезпечення нормального функціонування законної публічної діяльності органів державної влади.

Доведено, що за значною різницею між досліджуваними діяннями в об'єктивних ознаках складів кримінальних правопорушень є багато спільного, що дозволяє свідчити про наявність передумов для існування «кримінальних корупційних правопорушень у центральних органах влади».

Встановлено, що досліджувані діяння посягають на правовідносини, які виникають між громадянами й особами, наділеними, відповідно до законодавства, посадовими, службовими або іншими повноваженнями, що дають їм право здійснювати владні, організаційно-розпорядницькі, адміністративно-господарські чи інші функції, порушують публічні інтереси держави, комерційних чи інших організацій, суспільства або окремо взятих громадян під час виконання останніми своїх посадових або службових обов'язків.

Об'єктивна сторона корупційних кримінальних правопорушень у центральних органах влади полягає в підкупі, при якому один суб'єкт дає згоду на прийняття вигоди або приймає її, а інший зі свого боку зобов'язується її надати або надає. У

зарубіжному кримінальному законодавстві карається не тільки отримання, але і сама пропозиція незаконної вигоди, а також надання згоди на її отримання, що має бути запроваджено й у кримінальному законодавстві України.

У підрозділі 2.2 «Суб'єктивні ознаки кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у органах влади» доведено, що суб'єктом корупційних правопорушень у центральних органах влади виступають особи, які здійснюють публічні функції в державних органах. Кримінальне законодавство різних держав на власний розсуд визначає їх коло. Однак загальна кримінально-правова тенденція така, що кримінальне законодавство визнає винними державних службовців незалежно від наявності у них владних повноважень, основною ознакою суб'єкта злочину тут є факт наділення такого суб'єкта повноваженнями на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Кримінальні правопорушення корупційної спрямованості мають конкретно виражену суб'єктивну сторону у вигляді прямого умислу, при цьому в ряді випадків кримінальні правопорушення корупційної спрямованості можуть мати і різні форми вини. Мотивом цих діянь є бажання поліпшити своє матеріальне або інше благополуччя, а метою – придбання матеріальних чи нематеріальних благ для себе або на користь третіх осіб шляхом вчинення дій, які суперечать загальноприйнятим нормам поведінки у суспільстві.

Розділ 3 «Напрями удосконалення кримінально-правової відповідальності за корупційні правопорушення у центральних органах виконавчої влади» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Особливості розмежування кримінальних і адміністративних правопорушень у сфері корупції у центральних органах влади» доведено, що, на відміну від адміністративних правопорушень, склади кримінальних правопорушень корупційних діянь бувають однооб'єктними і багатооб'єктними; предметними і безпредметними; навмисними, а також мають дві форми вини; належать до різних категорій тяжкості, зокрема досліджувані правопорушення бувають нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі; а також в основному відбуваються ненасильницьким способом, але є склади, які здійснюються із застосуванням насильства, наприклад у центральних органах влади у системі правоохоронних органів.

Група адміністративних правопорушень у сфері корупції в органах влади включає дві підгрупи: 1) порушення заборон і обмежень, невиконання обов'язків, встановлених з метою профілактики корупції (корупціогенні правопорушення); 2) неподання інформації, а також подання неповної та недостовірної інформації, обов'язковість розкриття якої встановлена в законодавстві про протидію корупції. Доведено, що основним розмежувальним критерієм виступає ступінь завданої шкоди суспільним відносинам, що є визначальним під час кваліфікації досліджуваних правопорушень.

У підрозділі 3.2 «Запобігання кримінальним корупційним правопорушенням у сфері центральних органів влади України» досліджено й обґрунтовано механізми попередження і запобіжних заходів кримінальних корупційних правопорушень у сфері органів влади з урахуванням розширення кола суб'єктів криміналізації корупційних діянь.

З урахуванням розглянутого раніше комплексу причин та умов, які детермінують корупцію в центральних органах влади України та зарубіжних країн, запропоновано таку систему спеціально-кримінологічних заходів протидії корупційних кримінальних правопорушень: 1) комплекс заходів соціально-економічного характеру; 2) комплекс правових заходів, серед яких центральне місце займають кримінально-правові заходи; 3) комплекс психологічних (ідеологічних, культурних) заходів; 4) розробка і впровадження ефективної державної політики у сфері виявлення і протидії корупції в центральних органах влади України (комплекс організаційних заходів). Доведено, що організаційні заходи повинні бути побудовані на механізмі чіткої і публічної взаємодії спеціалізованих антикорупційних правоохоронних органів в умовах підвищення міри кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення.

У підрозділі 3.3 «Законодавче удосконалення кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах влади України» сформульовано два напрями удосконалення законодавчого регулювання такої протидії, зокрема: 1) внесення змін і доповнень до ст. 368 КК України щодо розширення кола суб'єктів вчинення правопорушення за рахунок введення до юридичного обігу таких суб'єктів, як «особа, що перебуває у патронатній службі органів державної влади України» та «особа, що перебуває на політичній посаді у центральних органах виконавчої влади України», а також уточнення поняття корупційного кримінального правопорушення, що міститься в абзаці 5 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції»; 2) запропоновано здійснити консолідацію корупційних кримінальних правопорушень в окремому розділі Кримінального кодексу України з одночасним скасуванням Закону України «Про запобігання корупції», норми якого у частині кримінальної протидії корупційним правопорушенням будуть консолідовані у такому розділі КК України.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації наведено теоретичне узагальнення результатів розв'язання наукового завдання, що полягає у комплексному дослідженні кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади. До основних результатів, сформульованих на підставі дослідження законодавства, наукових джерел і правозастосовної практики, належать такі положення:

1. Аналіз стану наукової розробки проблеми та методологічного інструментарію показав, що за останній час в Україні та інших державах з'явилися нові форми корупційних кримінальних правопорушень (кримінальний лобізм, інвестування комерційних структур за рахунок державного бюджету, створення фіктивних підприємств, переведення державної власності в акціонерні товариства та ін.), але виявилися малодосяжними з точки зору традиційного кримінального права. Подана характеристика наукових підходів щодо теоретичних основ кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах влади

України, здійснено узагальнення теоретичних аспектів досліджуваних кримінальних правопорушень. Корупційна сфера у дослідженнях українських і зарубіжних науковців різноманітна, існує багато небезпечних і завуальованих форм корупційних кримінальних правопорушень, і вони повинні знайти відповідне відображення в кримінальному законодавстві. Тому із зростання кількості корупційних злочинів, поширенням транснаціональної корупції корупція в центральних органах влади стає однією з глобальних проблем сучасності, що характеризує наукові дослідження різноманітних шкіл і напрямів у кримінальному праві, у контексті чого теоретичні аспекти є базовими наративами, що потребують акцентованого наукового осмислення.

2. Досліджено особливості історичних етапів розвитку, здійснено історичну реконструкцію становлення й етапів розвитку кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах влади України, проведена аналітична інтерпретація періодів розвитку цього кримінально-правового інституту. Доведено, що становлення кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах виконавчої влади України пройшло п'ять основних етапів, зокрема: період Київської Русі – становлення норм у «Руській правді»; період перебування у складі Речі Посполитої і козацька доба – перманентна протидія корупції в органах влади; період входження України до іноземних держав – початок інституціоналізації норм протидії корупції у владі; радянський період – криміналізація корупційних правопорушень у нормах окремих складів злочинів, період незалежності України – формування розгалуженої інституціоналізованої системи кримінально-правової протидії корупції у центральних органах влади. Здійснено історичний аналіз кримінально-правових норм колишнього і чинного законодавства, що являють собою види кримінально-правових засобів протидії корупції.

3. Охарактеризовано соціальну зумовленість та кримінально-правової охорони культурних цінностей в Україні, основні напрями систематизації факторів соціальної зумовленості злочинів корупційної спрямованості у центральних органах виконавчої влади, подано характеристику цих факторів. Доведено, що найбільш значущі фактори соціальної зумовленості кримінально-правового регулювання протидії корупції в центральних органах влади України є такими, як бідність, жадібність, недосконалість законодавства, низький рівень освіти і правової свідомості суспільства, низькі заробітні плати, економічний стан країни, що склався, менталітет у суспільстві, традиції і звичаї, правовий нігілізм, неналежний контроль і нагляд за діяльністю центральних органів влади, комерційних та інших організацій, конфлікт інтересів, висока латентність корупційних правопорушень, низький рівень довіри громадян органам влади і правоохоронним органам.

4. Визначено особливості міжнародного і зарубіжного досвіду кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади. Доведено, що у міжнародно-правових антикорупційних актах існує дефіцит ефективних заходів попередження корупційних злочинів. Переважна більшість міжнародно-правових актів, спрямованих на боротьбу з корупційними злочинами, врегульовують лише окремі аспекти проблеми корупції,

перевага віддається рекомендаціям. У деяких конвенціях (приміром, Конвенція Ради Європи про кримінальну відповідальність за корупцію) не конкретизоване визначення корупції, в інших воно сформульовано досить узагальнено. Зроблено висновок про те, що наразі відсутнє єдине загальновизнане поняття корупції. У перспективах подальших досліджень вартий уваги також єдиний принцип здійснення державами своєї юрисдикції у випадках міжнародної корупції. Показано, що у зарубіжних країнах більшість систем покарання встановлює майнові санкції, а саме штрафи і/або конфіскацію майна, позбавлення певних прав, включаючи право займати державні посади або певні посади, а також право здійснювати деякі (особливо пов'язані з підприємництвом) види діяльності. Такі санкції, особливо остання, можуть приймати форму призупинення дії або відкликання ліцензії, занесення в спеціальні реєстри, тобто виключення з участі в державному конкурсі на отримання замовлень, припинення діяльності компанії аж до наступної її ліквідації, ці санкції являють собою інтерес, тому що вони мають також прямий превентивний результат.

5. Вивчено особливості об'єктивних ознак кримінальних правопорушень корупційної спрямованості і зроблено висновок про те, що вони також завдають різні за характером суспільно небезпечні наслідки, наприклад зловживання посадовими повноваженнями заподіює шкоду як охоронюваним законом правам та інтересам самих громадян, так і інтересам органів влади або організацій, суспільства і держави. Перевищенням посадових повноважень будуть дії, що чітко виходять за межі повноважень посадової особи, завдяки чому виникло істотне порушення прав і законних інтересів громадян або організацій чи охоронюваних законом інтересів суспільства або держави. Наслідки цих злочинних діянь носять нематеріальний характер і представлені в загальному вигляді, що вимагає об'єктивної оцінки під час розслідування і розгляду в суді в кожному конкретному випадку.

6. Досліджено суб'єктивні ознаки кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади. Визначено, що суб'єктом досліджуваних кримінальних правопорушень може бути будь-яка осудна фізична особа, яка досягла 16-річного віку, дії якої спрямовані на отримання особистої вигоди, або в інтересах третіх осіб шляхом обіцянки чи пропозиції матеріальних або нематеріальних переваг за зловживання в його користь своїми посадовими або службовими повноваженнями з метою отримання вигоди на свою користь чи третіх осіб. У такому випадку не є обов'язковою ознакою наявності у цього суб'єкта будь-яких посадових повноважень, оскільки, наприклад, запропонувати надання неправомірної вигоди посадовій особі або виступити посередником у цьому кримінальному правопорушенні може абсолютно будь-який дієздатний громадянин, який досяг 16-річного віку. Разом з тим доведено, що до суб'єктів кримінальних правопорушень корупційної спрямованості можуть бути віднесені й інші особи, які не згадуються в законодавстві, наділені відповідними повноваженнями, якими вони можуть скористатися в корупційних цілях. У дисертації показано, що кримінальні правопорушення корупційної спрямованості мають конкретно виражену суб'єктивну сторону у вигляді прямого наміру з корисливими мотивами, спрямованими на набуття неправомірної вигоди шляхом

зловживання посадовими обов'язками. Запропоновано розширення видів суб'єктів корупційних кримінальних правопорушень.

7. Здійснено аналіз особливостей розмежування кримінальних і адміністративних правопорушень у сфері корупційних правопорушень в органах центральної виконавчої влади. Зокрема, акцентовано увагу на визначальності критеріїв багатооб'єктності, декількох форм вини, ступенів тяжкості, присутності фактора насильницьких дій – для кримінальних правопорушень і наявності у складах правопорушень дій, спрямованих на порушення заборон і обмежень, невиконання обов'язків, встановлених з метою профілактики корупції, неподання інформації, а також подання неповної та недостовірної інформації у декларуванні тощо. Основним критерієм розмежування визначено фактор ступеня заподіяння суспільної шкоди досліджуваними правопорушеннями.

8. Розроблено та обґрунтовано напрями запобігання кримінальним корупційним правопорушенням у сфері центральних органів влади, які полягають у застосуванні заходів соціально-економічного характеру; правових заходів, серед яких важливе місце займають кримінально-правові заходи; психологічних (ідеологічних, культурних) заходів; формування і реалізації ефективної державної політики у сфері виявлення і протидії корупції в центральних органах влади України (комплекс організаційних заходів). У дисертації доведено, що ці заходи спрямовані на попередження і протидію корупційним правопорушенням, і розробка кримінально-правових заходів повинна враховувати законодавчі особливості впровадження таких заходів у міжнародно-правовій практиці та нормах кримінального законодавства зарубіжних держав, де більшість систем покарання встановлює майнові санкції, а саме штрафи і/або конфіскацію майна, позбавлення певних прав, включаючи право займати державні посади або певні посади, а також право здійснювати деякі (особливо пов'язані з підприємництвом) види діяльності, що і запропоновано у дисертації.

9. Сформульовано напрями удосконалення кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів влади України шляхом: 1) внесення змін і доповнень у ст. 368 КК України щодо розширення кола суб'єктів шляхом доповнення термінами «перебуває на патронатній службі в органах державної влади» та «особа, що перебуває на політичній посаді у центральному органі виконавчої влади», внесенням терміна «кримінальне корупційне правопорушення» у центральних органах виконавчої влади України – це вид злочинності, що зазіхає на інтереси державної служби і публічного інтересу, пов'язане з незаконним отриманням особою, яка перебуває на державній службі або у патронатній службі в органах державної влади, на політичній посаді в органах центральної виконавчої влади, майнової вигоди або з наданням майнової вигоди такій особі, що формує її подальшу поведінку, зокрема, пропонується ст. 368 КК України викласти у такій редакції:

Стаття 368. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою *та особою, що перебуває на патронатній службі і політичній посаді у центральних органах виконавчої влади*

1. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища –

карається...

2. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода у значному розмірі, –

карається...

3. Діяння, передбачене частиною першою або другою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода у великому розмірі або вчинене службовою особою, яка займає відповідальне становище, *перебуває на патронатній службі в органах державної влади*, або за попередньою змовою групою осіб, або повторно, або поєднане з вимаганням неправомірної вигоди, –

карається...

4. Діяння, передбачене частинами першою, другою або третьою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода в особливо великому розмірі, або вчинене службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище, *перебуває на політичній посаді у центральному органі виконавчої влади*, –

карається...

2) консолідації норм про корупційні кримінальні правопорушення в окремому розділі КК України та скасування Закону України «Про запобігання корупції» з подальшою інкорпорацією матеріальних норм цього Закону у зазначений розділ Кримінального кодексу України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Богаченко С. Становлення кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах влади України. *KELM*. 2020. № 6. С. 214–218 (Республіка Польща).

2. Богаченко С. І. Фактори соціальної зумовленості кримінально-правового регулювання протидії корупції в центральних органах влади України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 2, том 5. С. 141–145.

3. Богаченко С. І. Зарубіжний досвід кримінально-правової протидії корупції в центральних органах влади. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Випуск 1, том 5. С. 189–195.

4. Богаченко С. І. Міжнародно-правова протидія корупції у органах державної влади. *Юридична наука*. 2019. № 11. С. 141–147.

5. Богаченко С. І. Теоретичні аспекти кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах влади України. *Юридична наука*. 2019. № 12. С. 179–185.

6. Богаченко С. І. Щодо об'єкта кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах влади. *Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті*: матеріали Міжнародної науково-

практичної конференції, м. Одеса, Україна, 7–8 квітня 2017 р. Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2017. С. 89–92.

7. Богаченко С. І. Питання об'єктивної сторони корупційних правопорушень у центральних органах влади. *Юридична наука: виклики і сьогодення* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 8–9 червня 2018 р. Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2018. С. 88–90.

8. Богаченко С. І. Особливості суб'єкта корупційних правопорушень у центральних органах влади. *Міжнародні та національні правові виміри забезпечення стабільності* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 19–20 квітня 2019 р. Львів : Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2019. С. 66–69.

9. Богаченко С. І. Ознаки суб'єктивної сторони корупційних посягань у центральних органах влади. *Верховенство права у процесі державотворення та захисту прав людини в Україні* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 8–9 лютого 2019 р. Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2019. С. 51–54.

10. Богаченко С. І. Актуальні аспекти кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах влади України. *Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 19–20 червня 2020 р. Львів : Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2020. С. 71–74.

АНОТАЦІЯ

Богаченко С. І. Кримінально-правова протидія корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. – Університет державної фіскальної служби України. – Ірпінь, 2021.

Дисертацію присвячено аналізу сутності кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади в Україні. Здійснено аналіз стану наукової розробки та методологічні основи дослідження, розглянуто особливості історичних етапів розвитку кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади в Україні, охарактеризовано соціальну зумовленість кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням, визначено особливості міжнародного і зарубіжного досвіду кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади.

У дисертації досліджено об'єктивні і суб'єктивні ознаки кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів виконавчої влади, здійснено аналіз особливостей розмежування кримінальних та адміністративних правопорушень, розроблено й обґрунтовано напрями запобігання кримінальним корупційним правопорушенням і сформульовано законодавчі основи

удосконалення кримінально-правової протидії корупції в Україні з урахуванням зарубіжного і міжнародного досвіду. Сформульовано напрями вдосконалення кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у сфері центральних органів влади України шляхом: 1) внесення змін і доповнень до ст. 368 КК України щодо розширення кола суб'єктів шляхом доповнення термінами «перебуває на патронатній службі в органах державної влади» й «особа, що перебуває на політичній посаді в центральному органі виконавчої влади», внесенням терміна «кримінальне корупційне правопорушення» в центральних органах виконавчої влади України як вид правопорушення, який зазіхає на інтереси державної служби та публічного інтересу, пов'язаного з незаконним отриманням особою, яка перебуває на державній службі або в патронатній службі в органах державної влади, на політичній посаді в органах центральної виконавчої влади, майнової вигоди або з наданням майнової вигоди такій особі, що формує її подальшу поведінку; 2) консолідації норм про корупційні кримінальні правопорушення в окремому розділі КК України та скасування Закону України «Про запобігання корупції» з подальшою інкорпорацією норм цього Закону в зазначений розділ Кримінального кодексу України.

Ключові слова: корупція, кримінально-правова протидія корупційним правопорушенням, запобігання корупції, антикорупційна політика, центральні органи виконавчої влади.

АННОТАЦІЯ

Богаченко С. И. Уголовно-правовое противодействие коррупционным правонарушениям в сфере центральных органов исполнительной власти. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. – Университет государственной фискальной службы Украины. – Ирпень, 2021.

Диссертация посвящена анализу сущности уголовно-правового противодействия коррупционным правонарушениям в сфере центральных органов исполнительной власти в Украине. Осуществлен анализ состояния научной разработки и методологические основы исследования, изучены особенности исторических этапов развития уголовно-правового противодействия коррупционным правонарушениям в сфере центральных органов исполнительной власти в Украине, охарактеризовано социальную обусловленность уголовно-правового противодействия коррупционным правонарушениям, определены особенности международного и зарубежного опыта уголовно-правового противодействия коррупционным правонарушениям в сфере центральных органов исполнительной власти.

В диссертации исследованы объективные и субъективные признаки уголовно-правового противодействия коррупционным правонарушениям в сфере центральных

органов исполнительной власти, осуществлен анализ особенностей разграничения уголовных и административных правонарушений.

Разработаны и обоснованы направления предотвращения уголовных коррупционных правонарушений, которые заключаются в применении мер социально-экономического характера; правовых мер, среди которых главное место занимают уголовно-правовые меры; психологических (идеологических, культурных) мероприятий; формирования и реализации эффективной государственной политики в сфере выявления и противодействия коррупции в центральных органах власти Украины (комплекс организационных мероприятий). В диссертации доказано, что данные меры направлены на предупреждение и противодействие коррупционным правонарушением, и разработка уголовно-правовых мер должна учитывать законодательные особенности внедрения таких мероприятий в международно-правовой практике и нормах уголовного законодательства зарубежных государств, что предложено в диссертации.

Сформулированы направления совершенствования уголовно-правового противодействия коррупционным правонарушениям в сфере центральных органов власти Украины путем: 1) внесения изменений и дополнений в ст. 368 УК Украины относительно расширения круга субъектов путем дополнения терминами «находится на патронатной службе в органах государственной власти» и «лицо, находящееся на политической должности в центральном органе исполнительной власти», внесением термина «уголовное коррупционное правонарушение» в центральных органах исполнительной власти Украина – это вид правонарушения, посягающего на интересы государственной службы и публичного интереса, связанного с незаконным получением лицом, пребывающим на государственной службе или в патронатной службе в органах государственной власти, на политической должности в органах центральной исполнительной власти, имущественной выгоды или с предоставлением имущественной выгоды такому лицу, что формирует ее дальнейшее поведение; 2) консолидации норм о коррупционных уголовных правонарушениях в отдельном разделе УК Украины и отмене Закона Украины «О предотвращении коррупции» с последующей инкорпорацией материальных норм этого Закона в указанный раздел Уголовного кодекса Украины.

Ключевые слова: коррупция, уголовно-правовое противодействие коррупционным правонарушениям, предотвращение коррупции, антикоррупционная политика, центральные органы исполнительной власти.

SUMMARY

Bogachenko S. I. Criminal and legal counteraction to corruption offenses in the field of central executive authorities. – *The manuscript.*

The dissertation for obtaining the degree of Candidate of Law Sciences, Specialty 12.00.08 – Criminal Law and Criminology; Criminal and Executive Law. – University of the State Fiscal Service of Ukraine. – Irpin, 2021.

The dissertation is devoted to the analysis of the essence of criminal law counteraction to corruption offenses in the field of central executive authorities in Ukraine. The analysis of the state of scientific development and the methodological foundations of the study is carried out, the features of the historical stages of the development of criminal-legal counteraction to corruption offenses in the sphere of central executive authorities in Ukraine are investigated, the social conditionality of criminal-legal counteraction to corruption offenses is characterized, the features of international and foreign experience of criminal-legal counteraction are determined. corruption offenses in the sphere of central executive authorities.

The dissertation examines the objective and subjective signs of criminal law counteraction to corruption offenses in the sphere of central executive authorities, analyzes the features of the distinction between criminal and administrative offenses.

The directions of prevention of criminal corruption offenses, which consist in the application of measures of a socio-economic nature, have been developed and substantiated; legal measures, among which the main place is occupied by criminal law measures; psychological (ideological, cultural) events; formation and implementation of an effective state policy in the field of detecting and combating corruption in the central authorities of Ukraine (a set of organizational measures). The dissertation proves that these measures are aimed at preventing and counteracting corruption offenses and the development of criminal law measures should take into account the legislative features of the implementation of such measures in international legal practice and the norms of criminal legislation of foreign states, which is proposed in the dissertation.

The directions of improving the criminal-legal counteraction to corruption offenses in the sphere of the central authorities of Ukraine are formulated by: 1) making amendments and additions to Art. 368 of the Criminal Code of Ukraine regarding the expansion of the range of subjects by adding the terms "is on patronage service in public authorities" and "a person in a political position in the central executive body", by introducing the term "criminal corruption offense" in the central executive bodies. Ukraine is a type of offense that infringes on the interests of the civil service and public interest related to the illegal acquisition by a person in the civil service or in the patronage service in public authorities, in a political position in the central executive authorities, property benefit or with the provision of property benefit to such a person what shapes her future behavior; 2) the consolidation of the norms on corruption criminal offenses in a separate section of the Criminal Code of Ukraine and the abolition of the Law of Ukraine "On the Prevention of Corruption" with the subsequent incorporation of the substantive norms of this law into the specified section of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: corruption, criminal-legal counteraction to corruption offenses, prevention of corruption, anti-corruption policy, central executive authorities.

Підписано до друку 03.05.2021. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Друк. арк. 0,8. Тираж 100 прим.
Замов. № ____.

Видруковано в Університеті державної фіскальної служби України.
08205, Київської обл., м. Ірпінь, вул. Університетська, 31